

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 464/2022 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen resursseista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Arto Satosen /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 464/2022 vp:

Toteutuuko TE-toimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen välinen resurssienjako eduskunnan lausuman kohdan 2 edellyttämällä tavalla,

mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta resurssien tasaus TE-toimistojen ja kokeilujen kanssa tehdään nopealla aikataululla ja

millä tavoin ukrainalaisten, tilapäistä suojelua saavien palvelut aiotaan resursoida, jos heidän palvelunsa siirtyvät kuntakokeilujen ja kuntien vastuulle ennen kotikuntapäätöstä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kiitos edustaja Satoselle kysymyksestä. Kuten kirjallisessa kysymyksessä tuodaan esiin, kokeiluihin mukaan lähteneet kunnat sitoutuivat laittamaan kuntakokeilun toimeenpanoon 15 %:n suuruisen osan vuoden 2019 työmarkkinatuen kuntaosuudesta. Kuntakokeiluihin hyväksytyt kunnat esittivät hakuvaiheessa suunnitelman kuntien resursoinnista, joka oli myös yksi niistä arvioitavista kriteereistä, joiden perusteella kokeilukuntia valittiin. Kunnilla ei ole tämän jälkeen ollut velvollisuutta raportoida resursointinsa toteutumisesta. Kunnille on kuitenkin toteutettu työ- ja elinkeinoministeriön toimesta useampi kysely, jolla kuntien resursointia on pyritty selvittämään osana kuntien ja TE-toimistojen resursoinnin kokonaistarkastelua. Kokonaistarkastelua on tärkeää tehdä myös siksi, että TE-toimistojen ja kuntien palveluohjausten vaikutuksia, työllistämistuloksia ja kokonaisvaikuttavuutta voitaisiin arvioida paremmin. Kunnat ovat kuitenkin vastanneet hyvin vähänlaisesti kyselyihin eikä dataa ole tästä syystä saatu siinä määrin, että johtopäätösten tekeminen olisi ollut mahdollista.

TE-henkilöstön siirtyminen kokeiluun perustui työntekijän antamaan vapaaehtoiseen suostumukseen. Osaan kokeiluista henkilöstön suostumuksia ei saatu riittävästi, jonka vuoksi myös uusia TE-asiantuntijoita tuli rekrytoida kokeilukuntiin. Kunnat vastasivat silloin, kuten vastasivat myös koko kokeilujen ajan, työnjohtonsa alaisen uuden henkilöstön perehdytyksestä. TE-

toimistot vastaavat vastaavalla tavalla oman työnjohtonsa alaisen henkilöstönsä perehdytyksestä, sillä myös TE-toimistoissa on luonnollisestikin henkilöstövaihdoksia. Perehdytystä sekä kokeilukunnissa että TE-toimistoissa on tuettu sekä KEHA-keskuksen että Uudenmaan ELY-keskuksen oikeudellisen tuen yksikön toimesta. Työntekijöiden asiakaspalveluosaamisen tueksi muun muassa rekrytoitiin erityisasiantuntijoita oikeudellisen tuen palveluihin valmistelevaan materiaalia osaamisen tueksi ja vastaamaan kuntien kysymyksiin, sekä avattiin suora linja asiakastilanteisiin liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi TE-asiakaspalvelukeskukseen, joka toimii valtakunnallisesti.

Kokeilujen aloituksen jälkeen kokeilukunnille on tullut uusia tehtäviä, kun asiakkaan työttömyysturvaprosessia on selkeytetty niin, että kokeilukunta voisi vastata asiakkaan prosessista kokonaisvaltaisemmin. Työttömyysturvan vastuiden selkiyttäminen pohjautuu osin myös kuntien toiveeseen. Uusi asiakaspalvelumalli, joka tuli voimaan 2.5.2022, tarkoitti resurssien lisäystä sekä kunnissa että TE-toimistoissa. Resurssilisäys oli yhteensä 70 miljoonaa euroa, josta 49 % ohjattiin kuntiin ja 51 % TE-toimistoihin. Resurssijaossa painotettiin niitä asiakasryhmiä, joilla palvelutarve on suurempi. Esimerkiksi työssäolevien työnhakukeskusteluita järjestetään vähemmän ja siten heidän palvelutarve on vähäisempi.

TE-toimistojen ja kokeilujen henkilöstöresurssien jakoperiaatteita ja asiakasmäärien kehitystä tarkasteltiin perustamalla toimijoiden yhteinen resurssijaon työryhmä keväällä 2022. Työryhmä koostui kuntakokeilujen valtakunnallisen ohjausryhmän TE-toimistojen ja kokeilukuntien edustajista sekä työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijoista. Työryhmässä käytiin läpi alkuperäiset henkilöstöresurssin jakoperiaatteet, jotka kokeilulakia valmisteltaessa työstettiin yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, kuntien ja TE-toimistojen kanssa. Tuolloin jakoperusteet hyväksyttiin kaikkien toimijoiden osalta. Lisäksi resurssijaon työryhmässä kerrattiin uuteen palvelumalliin liittyvät resurssijaon periaatteet. TE-toimistoilla on useita kokeilukuntia tukevia tehtäviä, jotka edellyttävät resurssia TE-toimistoissa, ja myös nämä tehtävät tarkasteltiin yhdessä.

Asiakasmäärien muutokset ovat erittäin tärkeä tekijä, kun resursseja tarkastellaan. TE-toimistoissa asiakasmäärät ovat laskeneet vuoden 2021 maaliskuuhun verrattuna n. 200 000 työnhakijalla. Työnhakija-asiakkaiden vähentynyt määrä koskettaa pääosin työssäolevia (50%) ja lomautettuja (18 %). Näiden asiakasryhmien koko on pienentynyt erityisesti koronapandemian vaikutusten laantuessa. Kuntakokeiluissa asiakasmäärät ovat pysyneet lähestulkoon ennallaan ja asiakasmäärä on laskenut vuoden 2021 maaliskuusta noin 7 000 asiakkaalla. Työryhmä keskusteli myös siitä, voiko resurssijaon oikeutuksena toimia tilanne, jossa toinen toimijoista olisi onnistunut hyvin tavoitteissaan, jolloin asiakasmäärät olisivat laskusuuntaiset, ja tämän vuoksi resurssia siirrettäisiin pois toiselle toimijalle. Resurssitarkastelua on tehty läpi kokeilujen ajan jonka lisäksi asiakastytyväisyyttä ja muun muassa virkailijoiden asiakaskuormittavuutta seurataan säännöllisesti.

Resurssijaon työryhmä ei päässyt yhteiseen esitykseen työskentelyssään, mutta totesi yhdessä, että resurssijako kuntien ja TE-toimistojen välillä on kompleksinen ja haastava kokonaisuus.

Kaikki työryhmän käsittelemät vaikuttavat tekijät esitettiin myös valtakunnallisessa ohjausryhmässä. Lisäksi keskusteltiin tulevasta TE-henkilöstön yt-menettelyistä, jotka voidaan nähdä riskinä niiden rasittaessa henkilöstön työhyvinvointia. TE-palvelut 2024 –uudistuksen myötä TE-henkilöstö on yt-menettelyn kohteena jo elokuussa 2023 (valtakunnallinen neuvottelu) sekä marraskuusta 2023 lokakuulle 2024 (organisaatiokohtaiset neuvottelut). Tätä ennen käydään myös yt-neuvottelut kuntakokeilujen jatkon osalta syksyllä 2022, kun nykyisellään TE-henkilöstö on antanut määräaikaisen suostumuksen työskennellä kuntakokeiluissa niiden alkupe-
räiseen päättymisajankohtaan 30.6.2023 asti. Näiden asiantuntijoiden toivotaan antavan suostumuksensa työskentelyn jatkamiseksi kokeiluissa siihen saakka, kunnes työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyisi kuntiin 1.1.2025. Resurssitarpeiden arvioidaan muuttuvan tasaisesti myös tulevaisuudessa, kun asiakkuus säilyy kuntakokeiluissa kerran asiakkaan heidän palveluiden piiriin siirryttyään. Tämä koskettaa erityisesti niitä asiakasryhmiä, jotka olivat kuntakokeilujen käynnistyttyä TE-toimiston asiakkaina, mutta sittemmin ovat siirtyneet työllisyyden muutosten seurauksena työllisyyden kuntakokeiluihin.

TE-toimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen välinen valtion resurssien jako toteutuu eduskunnan lausuman kohdan 2 edellyttämällä tavalla, eikä hallitus aio ryhtyä uusiin toimiin resurssien tasaamiseksi TE-toimistojen ja kokeilukuntien välillä. Kuten edellä kuvattiin, resurssitarkastelua tehdään säännöllisesti palvelutason varmistamiseksi.

Tilapäisen suojelun saaneita ukrainalaisia on ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi 4 453 asiakasta 22.9.2022 mennessä. Tilapäistä suojelua saavien siirtyminen kuntakokeilujen asiakkaiksi ennen kotikuntamerkintää edellyttää työllisyyden kuntakokeilusta annetun lain muuttamista. Tilapäistä suojelua saavien tavoittamiseksi, ukrainankielisen materiaalin tuottamiseksi ja kotoutumis- ja työllisyyspalvelujen järjestämiseksi tarvitaan sekä TE-toimistojen että kuntien työllisyyspalveluissa lisäresursseja. Koska vain pieni osa tilapäistä suojelua saavista puhuu sujuvaa englantia, tarvitaan TE-palveluissa tulkkeja, minkä vuoksi asiointiin tarvitaan enemmän aikaa kuin kotimaisia kieliä tai englantia puhuvilla asiakkailla. Kasvavan asiakasmäärän edellyttämiä lisäresurssitarpeita TE-toimistoissa ja työllisyyden kuntakokeiluissa on arvioitu ja lisäresurssitarpeet käsitellään osana talousarviovalmisteluita.

Helsingissä 30.9.2022

Työministeri Tuula Haatainen

VN/25018/2022-TEM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: